

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa M. T.
przeciwko M. R.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w T.
z dnia 15 września 2017 r., sygn. akt IV Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 września 2017 r. Sąd Okręgowy w T. oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 czerwca 2017 r. (którym umorzono postępowania w zakresie kwoty 5.719,96 zł, zasądzone od pozwanego M. R. na rzecz powoda M. T. tytułem ryczałtów za noclegi w zagranicznych podróżach służbowych kwotę 36.548,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od poszczególnych sum od dat wymagalności do dnia zapłaty i oddalono powództwo w pozostałym zakresie) oraz orzekł o kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. lub sądowi równorzędnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku przez

oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje i postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 77⁵ § 3 - 5 k.p., przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że: a/ przepisy te znajdują zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, podczas gdy w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. akt K 11/15 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2206) brak jest podstaw do takiego przyjęcia, a w konsekwencji brak jest podstaw prawnych do uznania roszczenia powoda o wypłatę ryczałtów za noclegi za zasadne; b/ pracodawca niebędący państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej jest zobligowany do ustalenia wysokości i warunków wypłaty wszystkich należności wymienionych w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, podczas gdy ustawodawca pozostawił, w tym zakresie, stronom stosunku pracy swobodę regulowania zarówno wysokości, warunków wypłaty, jak i elementów składowych należności z tytułu podróży służbowej, za minimum uznając jedynie uwzględnienie diety w określonej wysokości, a co za tym idzie pozwany nie miał obowiązku wypłaty powodowi ryczałtów za noclegi; 2/ § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia WE nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.UE.L. 2006 Nr 102, s. 1), przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu przez Sąd, że w niniejszej sprawie powodowi nie został zapewniony bezpłatny nocleg podczas podróży służbowej, a w konsekwencji uznanie, że powodowi przysługiwał ryczałt za noclegi w wysokości określonej w § 16 ust. 2

rozporządzenia, podczas gdy w świetle przywołanego prawodawstwa unijnego, niewątpliwie pozwany zapewnił powodowi bezpłatny nocleg podczas podróży zagranicznych, w związku z czym nie miał obowiązku wypłaty ryczałtów za noclegi.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że w sprawie występuje oczywista zasadność skargi. W ocenie skarżącego, Sąd drugiej instancji dokonał nieprawidłowej wykładni art. 77⁵ § 3-5 k.p. przyjmując, że przepisy te odnoszą się do kierowców wykonujących przewozy międzynarodowe, podczas gdy w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, brak jest podstaw do takiego uznania. Wskazał, że błędna wykładnia art. 77⁵ § 3-5 k.p. polegała także na przyjęciu przez Sąd, iż pracodawca niebędący państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej jest zobligowany do ustalenia wysokości i warunków wypłaty wszystkich należności wymienionych w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. Tymczasem prawidłowa wykładnia tych unormowań powinna prowadzić do wniosku, że ustawodawca pozostawił, w tym zakresie, stronom stosunku pracy swobodę regulowania zarówno wysokości, warunków wypłaty, jak i elementów składowych należności z tytułu podróży służbowej, za minimum uznając jedynie uwzględnienie diety w określonej wysokości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przez siebie przesłanki przedsądu.

Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 11 grudnia 2018 r., II PK 280/17 (niepublikowanego), zapadłego w podobnej sprawie toczącej się przeciwko M. R., skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego poza tokiem instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności z ustawą zasadniczą przepisów, na podstawie których wydane

zostało orzeczenie, stanowi natomiast podstawę do żądania wznowienia postępowania (art. 401¹ k.p.c.). Ponadto Sąd Najwyższy przyjmuje, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców, ale stosuje się art. 77⁵ § 1, 3 i 4 k.p., a także art. 77⁵ § 5 k.p., jednakże ten ostatni przepis tylko w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2017 r., II PK 410/15, LEX nr 2306367; z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15, LEX nr 2306366; z dnia 30 maja 2017 r., I PK 154/16, LEX nr 2353606). W wyroku z dnia 17 maja 2017 r., II PK 106/16, LEX nr 2306361, Sąd Najwyższy stwierdził, że wyeliminowanie art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców z porządku prawnego mocą wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie spowodowało powstania luki w przepisach, gdyż podstawowe metody wykładni prawa pozwalają na rozstrzygnięcie spornego zagadnienia, choć jej wybór może być różny. Z jednej strony, przez art. 2 ust. 7 ustawy o czasie pracy kierowców można, poszukiwać podstawy prawnej do ustanowienia zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w związku z art. 77⁵ § 1 k.p., albo też przez odpowiednie stosowanie art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców, zgodnie z którym w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż pracodawca niebędący państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej jest zobligowany do ustalenia wysokości i warunków wypłaty wszystkich należności wymienionych w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Przepis art. 77⁵ § 5 k.p. posługuje się zwrotem „nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3”. Chodzi więc o sytuację, w której zakładowe źródła prawa pracy albo umowa o pracę w ogóle nie regulują należności z tytułu podróży służbowej. Brak regulacji należy rozpatrywać rodzajowo, tzn. jeżeli pracodawca reguluje kwestię diet, a pomija inne koszty podróży służbowej (np. koszty noclegu), to oznacza, że w tym zakresie u pracodawcy nie ma

wewnętrznych regulacji, o których mowa w art. 77⁵ § 3 k.p., a zatem możliwe jest sięgnięcie do przepisów powszechnie obowiązujących (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2017 r., I PK 249/16, LEX nr 2440465). Pojęcie zwrotu kosztów podróży obejmuje: diety, zwrot kosztów przejazdów i dojazdów, noclegów i innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb. Stąd użyte przez ustawodawcę w art. 77⁵ § 3 k.p. sformułowanie „na pokrycie kosztów podróży” ma szeroki kontekst i obejmuje wszelkie koszty (należności), których rekompensaty może oczekiwać pracownik (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r., I PK 330/16, LEX nr 2508179). Wszelkie regulacje zakładowych aktów prawa pracy albo postanowienia umów o pracę wykluczające obowiązek pracodawcy pokrywania kosztów noclegu kierowców w podróży służbowej w związku z zapewnieniem im noclegów w kabinie pojazdu są bezskuteczne i nie mają mocy prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., III PK 53/17, LEX nr 2550123). Pracodawca może w aktach prawa zakładowego albo w umowie o pracę ustalić niższy ryczałt za nocleg niż wynikający z przepisów powszechnie obowiązujących. Jeżeli jednak nie ustali wysokości ryczałtu, albo wyraźnie i jednoznacznie wykluczy jego wypłatę, wówczas przed pracownikiem otwiera się droga dochodzenia ryczałtu za nocleg w wysokości wynikającej z rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2017 r., I PK 249/16, LEX nr 2440465).

Skoro zaskarżony wyrok zgodny jest z linią orzecniczą Sądu Najwyższego, nie można podzielić tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.